

ATÖT-in Astana sammiti (1-2 dekabr 2010-cu il)

Astanada ATÖT-in VII sammiti (1-2 dekabr 2010-cu il)

Astana, 1 dekabr (AzərTAc). Xüsusi müxbirimiz xəbər verir ki, dekabrın 1-də Qazaxıstanın paytaxtı Astanada ATÖT-in VII sammiti işə başlamışdır.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev sammitdə iştirak edir.

Sammitdə ümumilikdə 56 üzv və 12 tərəfdaş ölkənin dövlət və hökumət başçıları, nümayəndə heyətləri, həmçinin beynəlxalq təşkilatların nümayəndələri iştirak edirlər.

Qazaxıstan Prezidenti Nursultan Nazarbayev sammitin keçirildiyi “Müstəqillik” sarayında nümayəndə heyətlərinin rəhbərlərini, həmçinin Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevi qarşıladı.

Sammit başlamazdan əvvəl Prezident İlham Əliyev Almanyanın federal kansleri Angela Merkel, Ukrayna

Prezidenti Viktor Yanukoviç və Tacikistan Prezidenti Emoməli Rəhmonla görüşdü. Sammit iştirakçıları birgə foto çəkdirdilər.

ATÖT-in VII sammitini Qazaxıstan Prezidenti Nursultan Nazarbayev açdı. O bildirdi ki, bu gün dünya təhlükəsizliyin yeni formatına keçmişdir. Qazaxıstan Prezidenti nüvəsiz dünya ilə bağlı ümumi bəyannamənin qəbulunu dəstəkləməyə çağırır. Nursultan Nazarbayev bu sammitdə Əfqanıstandakı vəziyyət, qeyri-qanuni miqrasiya, kütləvi qırğın silahlarının yayılması təhlükəsi, qlobal iqtisadi böhran və digər vacib məsələləri müzakirə etmək üçün gözəl imkan yarandığını diqqətə çatdırdı. Qeyd etdi ki, dünyanın çağırışlarına layiqincə cavab vermək üçün ATÖT-in institutlarının sayı artırılmalıdır.

Qurumun iqtisadi təhlükəsizliyin möhkəmləndirilməsi istiqamətində gördüyü işlərə toxunan N.Nazarbayev Maastrix strategiyasına “Maastrix müsbət” sonədi ilə əlavə etməyi təklif etdi. Daha bir təklif iqtisadi forumun yaradılması ilə bağlı oldu. Həmçinin silahsızlaşdırma üçün forumun yaradılması təklifi də səsləndi. Qazaxıstan Prezidenti dinlərarası dialoqun genişləndirilməsinin vacibliyini vurğulayaraq, sammit iştirakçıların yeni onillikdə tolerantlıq sənədi üzərində işləməyə çağırır.

ATÖT-in hazırkı sədri, Qazaxıstanın dövlət katibi və xarici işlər naziri Kanat Saudabayev qurumun əsas prinsiplərini dəstəklədiklərinə görə iştirakçı dövlətlərə minnətdarlıq etdi. Qazaxıstanın quruma sədrliyi dövründə görülən işlərdən danışan K.Saudabayev millətlərarası və dinlərarası dialoqun qurulmasına xüsusi diqqət yetirdi. Təşkilatın prioritetlərini sadalayan ATÖT-in hazırkı sədri onu da vurğuladı ki, uzunmüddətli münafişlər üzrə görülən işlər nikbinlik üçün əsas yaradır. K.Saudabayev ATÖT-ə sədrliyin Litvaya keçəcəyini deyərək bildirdi ki, Qazaxıstan bundan sonra da ATÖT-in fəal iştirakçısı kimi qalacaqdır.

Sonra BMT-nin baş katibi Pan Gi Mun çıxış edərək bildirdi ki, indi dünyada sülhün və təhlükəsizliyin bərqərar olmasına daha çox ehtiyac vardır. Bunun üçün birgə əməkdaşlıq daha faydalıdır. “ATÖT regionunda uzun müddətdir ki, həll olunmayan münafişlər mövcuddur. Onlar sülh və danışıqlar yolu ilə həllini gözləyir. Eyni zamanda, münafişlər bölgələrində yaşayan insanlar da haqlı olaraq bizdən kömək istəyirlər”, – deyən BMT-nin baş katibi bütün beynəlxalq təşkilatların narahatlıq doğuran məsələlərin həllində eyni mövqedə durmasının və birgə əməkdaşlıq etməsinin mövcud problemlərin həllinə yol açacağına ümid bəslədiyini diqqətə çatdırdı. Pan Gi Mun BMT-ATÖT əməkdaşlığından razı qaldığını, hər iki qurumun dünyada mövcud olan münafişlərin, qlobal təhlükələrin qarşısının alınmasında və həllində eyni mövqedən çıxış etdiyini bildirdi.

ATÖT Parlament Assambleyasının sədri Petros Eftimiou isə dedi ki, dünyada etimad məsələlərinin qlobalaşdığı bir vaxtda ATÖT-in son 11 ildəki tarixində bu cür böyük tədbirin təşkil olunması mühüm hadisədir. O bildirdi ki, ATÖT-in ən vacib qurumlarından olan Parlament Assambleyası da təşkilata daxil olan bəzi ölkələrin ərazisində münafişlərin olmasından narahatdır və ATÖT bütün problemlərin sülh yolu ilə həllinə çalışır.

ATÖT-in baş katibi Mark Perrin de Brişambo çıxışında bildirdi ki, ATÖT tarixi zərurətdən yaranmışdır və indiki sammit də bu qurumla əməkdaşlığa yeni regionların cəlb olunacağını göstərir. “Sammitdə qəbul olunacaq sənədlər qurumun fəaliyyətində yeni bir mərhələ olacaqdır”, – deyən baş katib ümumi təhlükəsizliyin təmin edilməsində beynəlxalq təşkilatların birgə fəaliyyətinin zəruri olduğunu bildirdi.

Sonra sammitdə digər ölkələrin dövlət və hökumət başçıları çıxış etdilər. Onlar dünyada, həmçinin Avropada sülhün və təhlükəsizliyin təmin olunmasında, insan hüquqlarının müdafiəsində, terrorizmin və narkotiklərin qeyri-qanuni dövriyyəsinin qarşısının alınmasında, münafişlərin həllində ATÖT-in fəaliyyətinin vacibliyinə diqqət çəkdilər. Çıxışlarda münafişlərin həllində ərazi bütövlüyü prinsipinin qorunması, Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ və digər münafişlərin sülh yolu ilə həllinə dair fikirlər səsləndi.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev ATÖT-in sammitində çıxış etdi.

Astanada ATƏT-in VII sammitində
Prezident İlham Əliyevin çıxışı
(1 dekabr 2010-cu il)

- Hörmətli cənab sədr!

Xanımlar və cənablar!

İlk öncə bu zirvə görüşünün əla təşkili, göstərilmiş səmimi qonaqpərvərlik və il ərzində ATƏT-ə sədrlik etdiyinə görə Prezident Nursultan Nazarbayev və bütün qazaxıstanlı dostlarımıza minnətdarlığımı bildirmək istəyirəm.

Mən diqqətinizi regionumuzdakı təhlükəsizlik məsələlərinə cəlb etmək istərdim. Ermənistan ilə Azərbaycan arasında hazırkı silahlı münaqişə beynəlxalq və regional sülh və sabitliyə əsas təhdid olaraq qalır. Ermənistan tərəfindən azərbaycanlılara qarşı aparılmış etnik təmizləmə siyasəti nəticəsində Azərbaycan ərazisinin 20 faizi işğal olunmuş, 1 milyon azərbaycanlı öz torpaqlarında qaçqın və məcburi köçkün vəziyyətinə düşmüşdür. Ermənistan nəinki Dağlıq Qarabağı, o cümlədən Azərbaycanın digər 7 rayonunu işğal etməkdə davam edir. Ermənistan şəhər və kəndlərimizi, evlərimizi və müqəddəs yerlərimizi, ulu babalarımızın məzarlarını və məscidlərimizi dağıtmışdır. Onlar hərbi cinayətlər və Xocalıda soyqırımı törətmişlər və orada yüzlərlə mülki şəxs yalnız azərbaycanlı olduğuna görə Ermənistanın silahlı qüvvələri tərəfindən məhv edilmişdir. Xocalının günahsız qurbanları arasında 100-dən artıq uşaq olmuşdur.

Dağlıq Qarabağ Azərbaycanın tarixi hissəsidir. O, Azərbaycanın beynəlxalq səviyyədə tanınmış hissəsidir. Bu gün Ermənistan işğal edilmiş ərazilər üzərində nəzarəti saxlamaq və məcburi köçkünlərin öz evlərinə qayıdışına mane olmaq məqsədilə gücdən istifadə edir. Buna baxmayaraq, Azərbaycan hər zaman sülh danışıqlarına sadiq qalmış, qalır və yenə də ümid edir ki, onlar nəticə gətirəcəkdir. Münaqişənin həlli yalnız beynəlxalq hüququn norma və prinsiplərinə hörmətlə yanaşma, BMT-nin Təhlükəsizlik Şurasının 4 qətnaməsinin, ATƏT-in qərarlarının, Avropa Parlamenti, Avropa Şurası və digər beynəlxalq təşkilatların qətnamələrinin həyata keçirilməsinə əsaslanmalıdır. Lakin Ermənistan münaqişənin mümkün qədər tezliklə uzunmüddətli həllinə nail olmaq məqsədilə vicdanla danışıqlar aparmaq əvəzinə, gözlənilməz nəticələri ola biləcək münaqişənin eskalasiyasına üstünlük verir. Ermənistan daimi olaraq atəşkəs rejimini pozur, işğal olunmuş ərazilərdə hərbi təlimlər keçirir, işğal edilmiş şəhər və kəndlərimizin tarixi adlarını dəyişməyə cəhd göstərir. Ermənistan qeyri-qanuni olaraq mülki şəxsləri işğal edilmiş ərazilərə yerləşdirir, vəziyyəti dönməz və sülh prosesini mənasız etməyə çalışır.

Ermənistan tərəfindən işğal olunmuş ərazilərdə aparılan qeyri-qanuni fəaliyyət ATƏT-in faktaraşdırıcı missiyasının 2005-ci ildə regiona etdiyi səfərdən sonra hazırlanmış məruzədə əks olunub. Ermənistanın danışıqlar prosesindəki davranışı bizi belə qənaətə gətirir ki, Ermənistan sülh istəmir, işğal edilmiş əraziləri azad etmək fikrində deyil, sadəcə bacardığı qədər status-kvonu saxlamaq və danışıqlar prosesini müddətsiz etməyi arzulayır.

ATƏT-in Minsk qrupu 1992-ci ildə yaradılmışdır, danışıqlar təxminən 20 ildir ki, aparılır, lakin heç bir nəticə yoxdur.

Azərbaycan Praqa prosesi çərçivəsində son altı il ərzində Minsk qrupunun həmsədr ölkələri tərəfindən hazırlanmış təklifləri qiymətləndirir. Biz danışıqları davam etdirməyə, onları mümkün qədər tez yekunlaşdırmaq və Azərbaycanın ərazi bütövlüyü çərçivəsində beynəlxalq hüququn norma və prinsiplərinə əsaslanacaq həll variantına nail olmağa hazırıq.

Sağ olun.

**ATƏT-in Astana (Qazaxıstan) sammitində ATƏT-in həmsədrləri olan ölkələrin
nümayəndə heyətlərinin başçılarının, Azərbaycan və Ermənistan prezidentlərinin
Birgə Bəyanatı
(1 dekabr 2010-cu il)**

ATƏT-in Astanada (Qazaxıstan) keçirilən sammiti ilə əlaqədar ATƏT-in Minsk qrupunun həmsədrləri olan ölkələrin nümayəndə heyətlərinin başçıları (Rusiya Federasiyasının Prezidenti D. Medvedev, Fransanın Baş naziri F. Fiyon və Amerika Birləşmiş Ştatlarının dövlət katibi H. Klinton), Azərbaycan Prezidenti İ. Əliyev və Ermənistan Prezidenti S. Sarkisyan razılığa gəldilər ki, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin tənzimlənməsinə yönəlmiş daha qətiyyətli tədbirlər görmək vaxtı çatmışdır. Bununla əlaqədar onlar Azərbaycan, Ermənistan və Rusiya Federasiyası prezidentlərinin 2 noyabr 2008-ci il tarixli (Moskva) və 27 oktyabr 2010-cu il tarixli (Həştərxan) bəyanatlarına istinad etdilər. Onlar razılaşırdılar ki, danışıqlar yolu ilə dinc tənzimləmə regionda sabitliyi və xalqların təhlükəsizliyini təmin edər və onların arasında barışıqə nail olmaq üçün yeganə imkan olar.

Ermənistan və Azərbaycan prezidentləri Dağlıq Qarabağ münaqişəsinə beynəlxalq hüququn prinsipləri və normaları, BMT-nin Nizamnaməsi, Helsinki Yekun Aktı, eləcə də prezidentlər D. Medvedev, N. Sarkozi və B. Obamanın 2009-cu il iyulun 10-da Akvilldə və 2010-cu il iyunun 26-da Muskokada verdikləri bəyanatlar əsasında qəti tənzimləməyə çalışmaq öhdəliklərini təsdiq etdilər.

Üç həmsədr ölkə dinc tənzimləməyə nail olmaq üçün zəruri qərarlar qəbul edən Azərbaycan və Ermənistan prezidentlərini dəstəklədiklərini bildirdilər. Onlar Ermənistan və Azərbaycan rəhbərlərini söylərini Əsas Prinsiplərdə hələ qalan mübahisəli məsələlərin həlli üzərində yeni qüvvə ilə cəmləşdirməyə çağırırdılar və öz həmsədrlərinə münaqişə tərəflərinin bu söylərini həyata keçirmələrinə kömək etmək üçün onlarla işi davam etdirməyi tapşırırdılar. Onlar danışıqların keçdiyi atmosferi yaxşılaşdırmaq üçün tərəflərə müraciətlə onları atəşkəs rejiminin möhkəmlənməsinə və bütün sahələrdə etimad tədbirlərinin həyata keçirilməsinə yönəlmiş əlavə addımlar atmağa çağırırdılar.

“Azərbaycan”.-2010.-3 dekabr.-N 265.-S.1.